

Immunitet och privilegier för Athena

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2003/04:176 jämte två följdmotioner med yrkanden om avslag på propositionen. I propositionen föreslås att riksdagen godkänner ett beslut av företrädare för regeringarna i Europeiska unionens (EU) medlemsstater, församlade i rådet, om privilegier och immunitet för Athena, organet för administration av gemensamma kostnader för EU:s militära insatser. Vidare föreslås att riksdagen antar en ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag samt avstyrker motionerna.

Lagändringen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

I ärendet finns ett särskilt yttrande (v).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden.....	4
Särskilt yttrande.....	6
Avslag på propositionen, punkt 1 (v)	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	7
Propositionen.....	7
Följdmotioner.....	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	8
<i>Bilaga 3</i>	
Beslut om privilegier och immunitet för Athena.....	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Avslag på propositionen**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju8 och 2004/05:Ju9.

2. **Godkännande av beslut om immunitet och privilegier för Athena**

Riksdagen godkänner det i bilaga 3 intagna beslutet om privilegier och immunitet för Athena. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:176 punkt 1.

3. **Ändring i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:176 punkt 2.

Stockholm den 14 oktober 2004

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Susanne Eberstein (s), Rolf Olsson (v), Margareta Sandgren (s), Beatrice Ask (m), Lennart Nilsson (s), Helena Frisk (s), Peter Althin (kd), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Yilmaz Kerimo (s), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Göran Norlander (s), Cecilia Magnusson (m) och Joe Frans (s).

Utskottets överväganden

Europeiska unionens säkerhets- och försvarspolitik (ESFP) syftar till att snabbt och effektivt kunna genomföra krishanteringsinsatser, såväl civila som militära, inom ramen för de s.k. Petersbergsuppgifterna. Dessa uppgifter omfattar humanitära insatser och räddningsinsatser, fredsbevarande insatser och insatser med stridskrafter vid krishantering, inklusive fredsskapande åtgärder (artikel 17.2 Unionsfördraget). Samarbetet grundas på frivillighet.

Kostnaderna, driftsutgifterna, för att genomföra enskilda militära insatser kan inte gemenskapsfinansieras, utan skall finansieras av medlemsstaterna. Medlemsstaterna har kommit överens om vilka utgifter i samband med en militär insats som skall anses vara s.k. gemensamma kostnader, dvs. sådana kostnader som inte direkt kan hänföras till ett enskilt medlemsland. Som exempel på gemensamma kostnader i militära krishanteringsinsatser kan nämnas kostnaderna för högkvarter och för insatsen nödvändig lokalt anställd personal. De gemensamma kostnaderna fördelas mellan de bidragsgivande medlemsstaterna enligt en fördelningsnyckel grundad på bruttonationalinkomsten (BNI). – En medlemsstat som gjort ett s.k. konstruktivt avstående behöver inte bidra till finansieringen av en insats som har militära eller försvarsmässiga konsekvenser (artiklarna 23.1 andra stycket och 28.3 andra stycket Unionsfördraget).

Mot bakgrund av erfarenheterna på det finansiella området av EU:s första militära insats (Concordia) presenterades en rapport från ordförandeskapet med förslag till förbättringar av hanteringen av de finansiella frågorna. Rådet beslutade den 22 september 2003, på grundval av denna rapport, att föreslå att en permanent mekanism skulle inrättas. Den skulle ha till uppgift att administrera de gemensamma kostnaderna för EU:s militära insatser. Rådet fattade den 23 februari 2004 beslut om att inrätta mekanismen Athena.

Athena trädde i funktion den 1 mars 2004. Athena skall ha den rättskapacitet som krävs för att kunna fungera på ett tillfredsställande sätt.

Medlemsstaternas regeringar har enats om ett beslut som reglerar Athenas immunitet och privilegier. Beslutet undertecknades den 28 april 2004 av företrädare för medlemsstaternas regeringar församlade i rådet (beslut 2004/582/EG). I beslutets ingress anges att vissa privilegier och viss immunitet är nödvändiga för att göra det lättare för Athena att fungera på lämpligt sätt i EU:s och dess medlemsstaters intresse. I artikel 4 anges att medlemsstaterna skall tillåta Athena att på tjänstens vägnar utan tillstånd kommunicera fritt och skydda dess rätt härtill. Athena skall vidare ha rätt att använda koder och att sända och motta officiell korrespondens och andra officiella meddelanden genom kurir eller i förseglade väskor för vilka samma privilegier och samma immunitet skall gälla som för diplomatiska kurirer och väskor. Beslut

I propositionen framhålls att Athena genom beslutet erhåller den immunitet och de privilegier som har ansetts nödvändiga för att göra det lättare för Athena att fungera på lämpligt sätt. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att riksdagen skall godkänna beslutet.

För att beslutets bestämmelser om privilegier och immunitet skall bli gällande inför svenska domstolar och myndigheter måste de införlivas i svensk rätt. Enligt 4 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall åtnjuter de internationella organ och personer med anknytning till sådana organ som anges i bilagan till lagen immunitet och privilegier enligt vad som bestämts i stadga eller avtal som är i kraft i förhållande till Sverige. Denna bilaga föreslås kompletteras så att den omfattar Athena, dess egendom och den personkrets, kurirer, i den utsträckning som framgår av beslutet. Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Beslutet träder i kraft den 1 november 2004, under förutsättning att samtliga medlemsstater i EU senast vid den tidpunkten underrättat rådets generalsekretariat att de förändringar som krävs i de nationella rättssystemen för genomförandet av beslutet definitivt eller preliminärt genomförts. Med hänsyn till att det nu inte säkert går att ange när beslutet träder i kraft föreslås att den aktuella lagändringen träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

I motionerna Ju8 (v) och Ju9 (mp) yrkas avslag på propositionen. Här anför, som motionerna får förstås, att frågorna om immunitet och privilegier för Athena får ses som led i en oönskad utveckling mot en union som i alltför stor utsträckning fokuserar på frågor kring militär krishantering.

Utskottet vill betona, som nyss redovisats, att Athena är en mekanism som tillskapats för att förenkla och effektivisera hanteringen av gemensamma kostnader som uppkommer vid en militär krishanteringsinsats. Sveriges deltagande i en sådan insats grundas på frivillighet och påverkas inte av att Athena inrättats. Sverige fattar sålunda i varje enskilt fall och i enlighet med svensk lag beslut om medverkan i en militär krishanteringsinsats. När det sedan gäller regeringsförslaget får den immunitet och de privilegier Athena erhåller enligt beslutet anses vara rimliga. Beslutet kan bidra till att hanteringen av finansieringsfrågorna underlättas och att förfarandet i samband med EU:s militära insatser effektiviseras. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Särskilt yttrande

Avslag på propositionen, punkt 1 (v)

Rolf Olsson (v) anför:

Det finns skäl att ge Athena vissa privilegier och viss immunitet på grund av att den kommer att hantera militär sekretessbelagd information. Jag är emellertid oroad över den stegvisa utvecklingen inom EU mot ett gemensamt försvar. Militära resurser inom EU kan och bör dock användas för krishantering i fredsbefrämjande insatser under ett FN-mandat.

Det finns all anledning att se till att kontrollen av Athena blir noggrann och demokratiskt acceptabel. Athena styrs av en särskilt kommitté bestående av en företrädare från varje medlemsland och verksamheten kontrolleras av sex revisorer. Det är viktigt att se till att medlemsländerna genom sina företrädare utvecklar insyn och kontroll över verksamheten.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2003/04:176 Privilegier och immunitet för Athena inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitik.

1. Riksdagen godkänner beslutet av företrädarna för regeringarna i Europeiska unionens medlemsstater, församlade i rådet, den 28 april 2004 om privilegier och immunitet för Athena.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Följdmotioner

2004/05:Ju8 av Rolf Olsson (v):

Riksdagen avslår proposition 2003/04:176.

2004/05:Ju9 av Lotta Hedström m.fl. (mp):

Riksdagen avslår proposition 2003/04:176.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661)
om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ skall ha följande lydelse.

Bilaga²

Immunitet och/eller privilegier gäller för följande	Tillämplig internationell överenskommelse
--	---

Internationella organ	Fysiska personer
-----------------------	------------------

Föreslagen lydelse

68 *Athena*

Kurir

*Beslut av företrädarna
för regeringarna i
Europeiska unionens
medlemsstater,
församlade i rådet,
den 28 april 2004 om
privilegier och
immunitet för Athena*

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Lagen omtryckt 1994:717.

² Senaste lydelse 2004:684.

BILAGA 3

Beslut om privilegier och immunitet för Athena

6.8.2004

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 261/125

MEDLEMSSTATERNAS REGERINGSFÖRETRÄDARES KONFERENS

BESLUT AV FÖRETRÄDARNA FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR, FÖRSAMLADE I RÅDET

av den 28 april 2004

om privilegier och immunitet för Athena

(2004/582/EG)

FÖRETRÄDARNA FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR,
FÖRSAMLADE I EUROPEISKA UNIONENS RÅD, HAR BESLUTAT
FÖLJANDE

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen (FEU),
särskilt avdelning V i detta, och

av följande skäl:

- (1) Athena är den mekanism som inrättades genom rådets beslut 2004/197/GUSP⁽¹⁾ för att förvalta finansieringen av de gemensamma kostnaderna för Europeiska unionens operationer med militära eller försvarsmässiga konsekvenser. Vissa privilegier och viss immunitet är nödvändiga för att göra det lättare för Athena att fungera på lämpligt sätt enbart i Europeiska unionens och dess medlemsstaters intresse.
- (2) I skattehänseende anser medlemsstaterna att Athena uppfyller kriterierna för skattebefrielse enligt artikel 15.10 i rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund⁽²⁾ och artikel 23.1 i rådets direktiv 92/12/EEG av den 25 februari 1992 om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor⁽³⁾.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Egendom, medel och tillgångar som tillhör Athena eller som på medlemsstaternas vägnar förvaltas av Athena skall, var de än

Artikel 5

Artiklarna 1–4 skall gälla utom när Athenas särskilda kommitté uttryckligen i något särskilt fall har avstått från immuniteten och privilegiet.

Artikel 6

Detta beslut träder i kraft den 1 november 2004 under förutsättning att samtliga medlemsstater då har underrättat rådets generalsekretariat om att de förfaranden som krävs för genomförandet inom deras nationella rättssystem definitivt eller preliminärt har slutförts.

Artikel 7

Detta beslut skall offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Hecho en Bruselas, el veintiocho de abril de 2004.

Udfærdiget i Bruxelles den otteogtyvende april to tusind og fire.

Geschehen zu Brüssel am achtundzwanzigsten April zweitausendundvier.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις είκοσι οκτώ Απριλίου δύο χιλιάδες τέσσερα.

Done at Brussels on the twenty-eighth day of April in the year two thousand and four.

Fait à Bruxelles, le vingt-huit avril deux mille quatre.

Fatto a Bruxelles, addì ventotto aprile duemilaquattro.

Gedaan te Brussel, de achtentwintigste april, tweeduizendvier.

Feito em Bruxelas, em vinte e oito de Abril de dois mil e quatro.

Tehty Brysselissä kahdentenkymmenentenäkahdeksantena päivänä huhtikuuta vuonna kaksituhattaneljä.

Som skedde i Bryssel den tjugioåttonde april tjugohundrafyra.

Pour le gouvernement du Royaume de Belgique

Voor de Regering van het Koninkrijk België

Für die Regierung des Königreichs Belgien

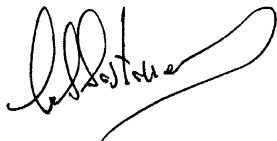

6.8.2004

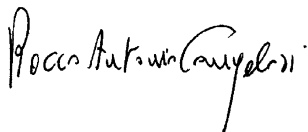
SV

Europeiska unionens officiella tidning

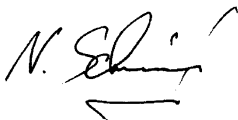
L 261/127

Für die Regierung der Bundesrepublik Deutschland*Για την Κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας**Por el Gobierno del Reino de España**Pour le gouvernement de la République française**Thar ceann Rialtas na hÉireann**For the Government of Ireland*

Per il Governo della Repubblica italiana

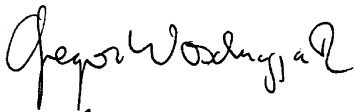
Pour le gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg

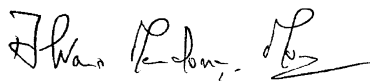
Voor de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden

Für die Regierung der Republik Österreich

Pelo Governo da República Portuguesa

6.8.2004

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 261/129

Suomen hallituksen puolesta

På finska regeringens vägnar

På svenska regeringens vägnar

For the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland